

Wat is duurzaamheid voor scholen?

Respect voor *natuurlijke* en *sociale* omgeving

‘Wij leren en inspireren mensen om met passie en vakmanschap te werken aan een duurzame, mooie wereld’. Deze boodschap van Nordwin College is bij de schoolingang in Buitenpost op een muur geschilderd. Hoe werken scholen aan die duurzame wereld?

Vlnr: Heleen Andringa, Marga Zijlstra, Greetje Cnossen en Wiranda Stam, zittend: Lenie Lap en Han Banga

De kookklas van Wellantcollege Gorinchem maakt vandaag tortilla's met eiersalade. Een paar snelle vmbo'ers zijn al klaar. Maybel en Liza bieden me een hapje aan, anderen bakken nog tortilla's of mengen crème fraîche en groene kruiden. Duurzaamheid krijgt voor deze leerlingen vooral betekenis in het vermijden van verspilling en het scheiden van afval. "Heel belangrijk", vindt Britt. "Het is ook duurder als je bijvoorbeeld plastic en groen afval niet apart houdt." "Ik kende dat woord duurzaamheid niet voor ik hier kwam", zegt Ezra, die voor de kookklas koos omdat hij kok wil worden. Het is voor hem bijvoorbeeld opletten wat je weggooit en waar je het weggooit, "of dat je de kraan niet laat lopen terwijl je je tanden poetst."

Delen met anderen

Susan Schuddeboom, docent in de kookklas, is coördinator duurzaamheid op school. Zij organiseert bijvoorbeeld de duurzaamheidsgame waarbij leerlingen in speeddates vragen stellen zoals: "hoe lang douche jij?" Ze onderzoekt met leerlingen hoe het gebouw duurzamer kan, met metingen van CO2, temperatuur en licht. Ze doet mee aan de warmetruiendag en neemt leerlingen mee op excursie naar de afvalverwerking. Het is niet voor niets dat ze vorig jaar het jaarlijkse GroenLintje kreeg van GroenLinks Gorinchem.

Nadat leerlingen van de kookklas op Wereldvoedseldag, 16 oktober, met vier professionele koks voor goede doelen hadden gekookt, stelde de chefkok van sterrenrestaurant Solo voor dat Wellant iets deed met het materiaal dat hij over had. "Als er een plekje op de bloemkool zit, kunnen wij er niets mee, zei hij."

Leerlingen maakten gerechten voor de voedselbank voor de feestdagen. Met dit concept, *Doelgericht koken met Waste*, doet de school nu mee aan de prijsvraag van Voorop in de Vergroening. Een combinatie van bewust omgaan met voedsel, tegengaan van verspilling, iets doen voor en delen met anderen en ook samenwerken met het bedrijfsleven.

Onze genen

Schuddeboom wil graag verder, stappen zetten met ecoschools bijvoorbeeld en ze is benieuwd hoe andere scholen het aanpakken. Zoals Nordwin Buitenpost waar ik een dag later heen reis. Heleentje Swart, sinds anderhalf jaar coördinator

duurzaamheid voor het Nordwin College, heeft er ongeveer het hele ecoteam gemobiliseerd. De docenten tenminste, want naast vier docenten zitten ook vier leerlingen, de conciërge, iemand van het secretariaat en een ouder in het ecoteam. Ze leiden me langs de windmolen en het insectenhotel, langs de meterpanelen en vanzelfsprekend, de groene vlag. Die vlag, gehesen op 3 februari, symboliseert dat de school, net als de overige vmbo-locaties van Nordwin College, alle stappen heeft gezet om ecoschool te heten. "Duurzaamheid zit in onze genen", zegt Lenie Lap, teamleider bovenbouw. Een jaar of zes geleden bezonnen een paar docenten zich al over de wijze waarop je de school en het onderwijs duurzamer zou kunnen maken. In de aanpak van ecoschools zag Nordwin kansen, legt Heleentje Swart uit. "Het geeft structuur om dit breed op gang te brengen. In het curriculum, de bedrijfsvoering en in de hele schoolcultuur."

Respectvolle omgang

De weg naar certificering begon voor Nordwin College in schooljaar 2012-2013. Tegelijk met de nieuwe naam, de nieuwe koers en de nieuwe missie. De koers op duurzaamheid ligt zo voor de hand, vinden ze. "Groen onderwijs moet leerlingen immers voorbereiden op een toekomst in een bedrijfsleven dat volop inzet op verduurzaming", verklaart Swart.

Ze was er als docent mens en maatschappij altijd al alert op dat leerlingen hun kijk op de wereld ontwikkelen. "Maar de vraag hier was: Hoe breng je duurzaamheid tot leven? En hoe wil je het een beweging laten zijn voor de hele school?" "Ik las over een school in Almere die de groene vlag had gehaald en werd er heel enthousiast van. Want zo kun je alle losse invullingen van duurzaamheid verbinden. Wat je doet aan recycling bij bloem heeft plots te maken met wat een andere docent uitlegt over windenergie. Ecoschools is als een kapstokje, waar allerlei thema's aan hangen: afval, energie, water, etc. Bovendien is het een leerlinggedreven verandering, echt vanuit de leerlingen. Dan gaat het voor hen ook leven."

"Je neemt nadrukkelijk de bedrijfsvoering van de school mee omdat het dan een integer verhaal is. Je moet ook zelf laten zien dat je duurzaam handelt. Het gaat er niet eens zozeer om dat we

'Groen onderwijs moet leerlingen voorbereiden op een toekomst in bedrijfsleven dat volop inzet op verduurzaming'

Susan Schuddeboom: 'Bewustwording van wat je op kleine schaal kan bijdragen'

straks 100 procent duurzaam zijn, met overal dubbel glas en waterstoppers, maar meer dat iedereen op school weet waar je het over hebt. Er komen steeds nieuwe leerlingen op school en met hen moet je opnieuw nadenken over hoe je het verder invult. Bovendien verandert het begrip mee met technische ontwikkelingen en met inzichten over wat duurzamer is.”

“Ik mis dan de sociale duurzaamheid een beetje. Want duurzaamheid gaat over een respectvolle omgang met je omgeving en dat betreft ook mensen. Dat kun je deze leerlingen heel goed uitleggen. We vullen dat bijvoorbeeld in via Kies Kleur in Groen (het project dat diversiteit in groen onderwijs wil vergroten).”

“Onze focus is eerst intern. Dat gaat heel goed, het enthousiasme groeit enorm. Het mooie van ecoschools is ook dat je elke stap die je zet – brons, zilver en groen – viert. We zijn trots met elkaar. Dat geeft een bepaalde flow, want je gaat ergens voor.”

Etaleren

Jissy, Jitze en Froukje zijn de docentenkamer binnengekomen. De meeste leerlingen zijn al naar huis, maar deze tweedejaars willen wel vertellen hoe zij duurzaamheid ervaren. Jitze vertelt over het project waarin uitwerpselen van vissen worden gebruikt voor plantenteelt. We

komen op het gezonde-kantineproject (op initiatief van de leerlingen is er elke dinsdag geen snoep, maar fruit in de kantine) en de *energy challenge*. “Het licht uit in de klaslokalen en de kachels wat lager”, legt Jissy uit. En dan straks kijken of je verschil kunt zien in de meterstanden. “Voor ik hier op school kwam, stond ik er nooit bij stil.”

Eigenlijk zit duurzaamheid in alle lessen, zeggen de docenten van het ecoteam. In de aandacht voor streekproducten, de uitwisselingen met het asielzoekerscentrum, een Engelse tekst over smog in Londen, het groene sedumdak of de compost-

hoop. Het vmbo heeft vastgelegd dat een kwart van het curriculum van de praktijkvakken gaat over duurzaamheid en gezondheid.

“Het is dan niet zomaar het kunstje duurzaamheid”, zegt Lap. “Het is verweven in alles wat we doen. We kunnen dat misschien nog beter etaleren.” Dat was ook een tip van de auditoren van ecoschools: blijf er bewust van dat het overal in zit en laat het ook aan de buitenwereld zien.

Inspirerend

Heleentje Swart ziet dat elke locatie zijn eigen invulling heeft van duurzaamheid. En voor een vmbo’er is duurzaamheid anders dan voor een mbo’er.

Ook motivatie en het verhaal eromheen, kan variëren. “Ik vertel mijn leerlingen dat een duurzame levensstijl ook financieel veel kan opleveren”, zegt Susan Schuddeboom. “Dat de aarde er beter van wordt, is ver weg voor hen. Maar het gaat om bewustwording van wat je op kleine schaal kan bijdragen. Dat is ook leuk en ik hoop dat het inspireert.”

“Je ziet dat het werkt”, vervolgt ze. “Al in klas twee zijn leerlingen bewuster van wat ze weggooien. En via leerlingen komt het ook thuis. Dan vertelt een leerling bijvoorbeeld: ‘Ik heb mijn vader verteld hoe we het papier kunnen scheiden.’” ■

Kijk voor links bij dit artikel op www.groenonderwijs.nl > vakblad editie 3